

**«Психология және менеджмент инновациялық
академиясы» ЖШС**

ЖОБА

**«Логопедия және дефектология:
сөйлеуді дамыту мен түзетудің заманауи тәсілдері»**

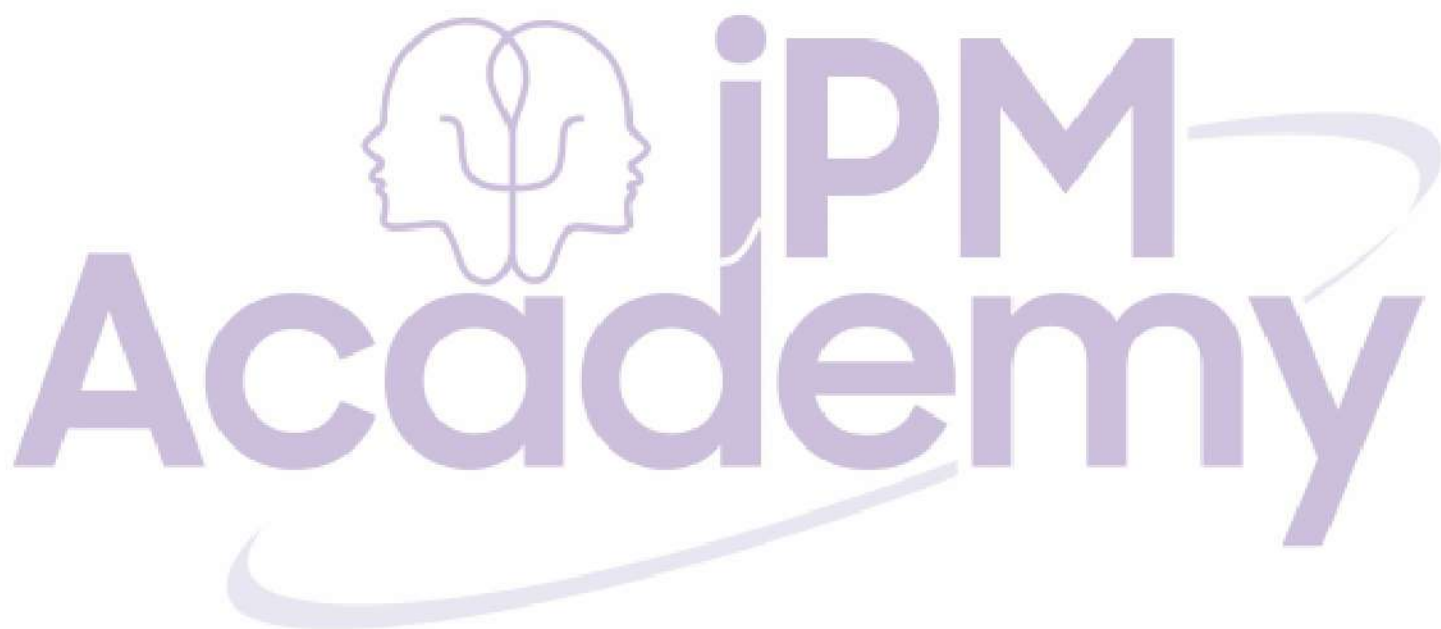
білім беру ұйымдарының барлық деңгейлері
педагогтеріне арналған біліктілікті арттыру курсының
(логопед мұғалімдерге, дефектологтарға, мектепке дейінгі
ұйым тәрбиешілеріне, бастауыш сынып мұғалімдеріне)

БІЛІМ БЕРУ БАҒДАРЛАМАСЫ

Астана, 2025

МАЗМҰНЫ

1 бөлім	Жалпы ережелер	3
2 бөлім	Глоссарий	4
3 бөлім	Бағдарлама тақырыбы	5
4 бөлім	Бағдарламаның мақсаттары, міндеттері және күтілетін нәтижелер	7
5 бөлім	Бағдарлама құрылымы мен мазмұны	8
6 бөлім	Оқу процесін ұйымдастыру	16
7 бөлім	Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі	17
8 бөлім	Оқыту нәтижелерін бағалау	18
9 бөлім	Курстан кейінгі сүйемелдеу	19
10 бөлім	Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі	20
1-қосымша	Қорытынды жұмыстарды бағалаудың критерилері	23

1 бөлім. Жалпы ережелер

«Логопедия және дефектология: сөйлеуді дамыту мен түзетудің заманауи тәсілдері» біліктілікті арттыру курсының білім беру бағдарламасы (бұдан әрі-Бағдарлама) «Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарының білім беру бағдарламаларын әзірлеу, келісу және бекіту қағидалары» ҚР Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 04 мамырдағы №175 бұйрығымен бекітілген құжатының талаптарына сәйкес жасалған.

Біліктілікті арттыру курсы логопедиялық, дефектологиялық және түзете-дамыту қызметін жүзеге асыратын білім беру ұйымдарының барлық деңгейдегі педагог қызметкерлеріне арналған. Атап айтқанда, курсқа мұғалім-логопедтер, дефектологтар, мектепке дейінгі ұйымдардың тәрбиешілері, бастауыш сынып мұғалімдері, түзету топтарының мамандары, сондай-ақ психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу қызметтерінің мамандары қатыса алады.

Бағдарлама сөйлеу тілінің бұзылыстары бар, сөйлеу және психосөйлеу дамуының кешеуілдеуі байқалатын, сондай-ақ ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалармен жұмыс істейтін мамандарға бағытталған және олардың сөйлеуді диагностикалау, түзету және дамыту саласындағы заманауи әдістер бойынша кәсіби құзыреттілігін арттыруды көздейді.

«Логопедия және дефектология: сөйлеуді дамыту мен түзетудегі заманауи тәсілдері» бағдарламасы мамандарда сөйлеу дамуының механизмдері, сөйлеу бұзылыстарының себептері мен түрлері туралы жүйелі білім қалыптастыруға, сондай-ақ балалар мен ересектерге арналған логопедиялық және дефектологиялық диагностикалау мен түзетудің ғылыми негізделген заманауи әдістерін меңгеруге бағытталған. Бағдарлама мазмұны кешенді, жеке-дара және пәнаралық тәсілдерге негізделген, бұл білім алушылардың коммуникативтік дағдыларын тиімді дамытуға және олардың өмір сүру сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

Бағдарламаның өзектілігі сөйлеу дамуының кешеуілдеуі, дыбыс айту кемшіліктері, фонематикалық қабылдаудың, лексика-грамматикалық құрылымның бұзылуы, сондай-ақ аралас даму бұзылыстары мен коммуникативтік дефициттері бар балалар санының тұрақты өсуімен айқындалады. Қазіргі білім беру тәжірибесі педагогтерден сөйлеу бұзылыстарын ерте анықтауға және жеке түзете-дамыту бағыттарын тиімді құруға мүмкіндік беретін өзекті коррекциялық технологияларды меңгеруді талап етеді.

Бағдарлама инклюзивті білім беру жағдайында логопедиялық және дефектологиялық көмектің нәтижелілігін арттыруға бағытталған практикалық білімдер мен әдістемелерді ұсына отырып, білім беру жүйесінің заманауи сын-қатерлеріне жауап береді.

Бағдарлама Қазақстан Республикасының білім беру және әлеуметтік қолдау саласындағы мемлекеттік саясаттың стратегиялық басымдықтарына сәйкес келеді, атап айтқанда:

- инклюзивті білім беруді дамыту және сапалы білімге тең қолжетімділікті қамтамасыз ету;
- балалардың даму бұзылыстарын ерте анықтау және түзету;
- білім алушыларды психологиялық-педагогикалық сүйемелдеу жүйесін жетілдіру;
- педагог кадрлардың кәсіби құзыреттілігін арттыру;
- ерекше білім беру қажеттіліктері бар балалар үшін қолжетімді әрі сапалы білім беру ортасын қалыптастыру.

Бағдарламаны іске асыру барлық санаттағы білім алушылар үшін өмір сапасын арттыруға және тең білім беру мүмкіндіктерін кеңейтуге бағытталған ұлттық стратегиялар мен жобалардың практикалық орындалуына ықпал етеді.

Бағдарлама мазмұны логопедия және дефектология саласындағы заманауи әлемдік үрдістерді қамтиды, соның ішінде:

- түзете-дамыту жұмысында цифрлық және интерактивті технологияларды енгізу;
- сөйлеуді дамытуда мультимодальды және нейропсихологиялық тәсілдерді қолдану;
- білім беру және түзету маршруттарын дараландыру;
- логопедиялық көмек тәжірибесінде психолінгвистика мен нейроғылым деректерін пайдалану;
- мамандар арасындағы пәнаралық өзара әрекеттестікті дамыту және отбасын түзету үдерісіне белсенді тарту.

Бағдарлама педагогтердің логопедия және дефектология саласындағы халықаралық стандарттар мен озық тәжірибелерге сәйкес келетін заманауи кәсіби құзыреттерін қалыптастыруға бағытталған.

Осылайша, «Логопедия және дефектология: сөйлеуді дамыту мен түзетудегі заманауи тәсілдері» білім беру бағдарламасы өзекті, практикалық бағытталған және ғылыми негізделген болып табылады, Қазақстан Республикасының білім беру жүйесінің қазіргі талаптарына және халықаралық білім беру үрдістеріне толық сәйкес келеді, сондай-ақ әртүрлі білім беру қажеттіліктері бар білім алушыларға көрсетілетін логопедиялық және дефектологиялық көмектің тиімділігін арттыруға ықпал етеді.

2 бөлім. Глоссарий

Біріктірілген сөйлеу – логикалық тұрғыда бірізді тұжырымдарды құра білу.

Дефектология - дамудағы әртүрлі ауытқулардың себептерін, ерекшеліктерін және түзету әдістерін зерттейтін ғылым.

Диагностика - сөйлеу бұзылыстарының сипатын анықтау және айқындау процесі.

Диагностика әдістері - тесттер, бақылау, сұхбат, аудиовизуалды жазбалар, стандартталған әдістер.

Аналогтардың болуын/болмауын талдау:

Бүгінгі таңда білім беру жүйесінде ғылыми негізделген әдістемелерді заманауи цифрлық құралдармен және нейропсихологиялық тәсілдермен үйлестіретін кешенді бағдарламалар жоқ. Қолданыстағы бағдарламалардың көпшілігі ескірген және сөйлеу қабілеті бұзылған балалар санының көбеюіне және олардың әртүрлілігіне байланысты жаңа қиындықтарды ескермейді. Ұсынылған бағдарлама бұл олқылықты сөйлеуді дамыту мен түзетуге жүйелі, пәнаралық тәсілді ұсына отырып толтырады, бұл оны білім беру мекемелерінде де, мамандандырылған орталықтарда да сұранысқа ие болары сөзсіз.

Осылайша, бағдарлама жоғары практикалық маңыздылық пен инновацияға ие, түзету жұмыстарының сапасын жақсартуға және педагогтар мен мамандардың кәсіби құзыреттілігін арттыруға ықпал етеді.

Бағдарламаның оқу-тақырыптық жоспары

№	Сабақтың тақырыбы	Теориялық сабақтар	Практикалық жұмыс	Өзіндік жұмыс	Барлығы
1	2	3	4	5	6
Модуль 1. Логопедия және дефектология негіздері					
1.1	Логопедия мен дефектологияға кіріспе: негізгі ұғымдар мен міндеттер	2	-	2	4
1.2	Балалардағы сөйлеу дамуының жас кезеңдері	2	2	2	6
1.3	Сөйлеу бұзылыстарының негізгі түрлері және олардың жіктелуі	2	2	2	6
Барлығы:					16
Модуль 2. Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау					
2.1	Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау әдістері мен құралдары	2	-	2	4
2.2	Сөйлеу бұзылыстарының әртүрлі түрлері бар балалардағы диагностиканың ерекшеліктері	2	2	2	6
2.3	Диагностика нәтижелерін талдау және жеке түзету жоспарын құру	2	2	2	6
Барлығы:					16
Модуль 3. Сөйлеуді түзетудің заманауи әдістері					
3.1	Дыбысты айтуды түзетуге арналған логопедиялық әдістер мен жаттығулар	2	-	2	4
3.2	Біртұтас сөйлеу және лексика-грамматикалық дағдыларды дамыту әдістері	2	2	2	6

3.3	Фонематикалық тапшылық пен дисграфиядағы сөйлеу бұзылыстарын түзету	2	2	2	6
Барлығы:		16			
Модуль 4. Логопедиядағы инновациялық және цифрлық технологиялар					
4.1	Түзету жұмыстарында мультимедиялық құралдар мен мобильді қосымшаларды пайдалану	2	-	2	4
4.2	Сөйлеуді түзетуді даралау үшін цифрлық технологияларды енгізу	2	2	2	6
4.3	Онлайн платформалар және қашықтықтан логопедиялық қолдау әдістері	2	2	2	6
Барлығы:		16			
Модуль 5. Отбасымен және педагогикалық ұжыммен өзара әрекеттесу					
5.1	Сөйлеу бұзылыстарын түзету процесінде отбасының рөлі	2	-	2	4
5.2	Ата-аналармен және білім беру мекемесінің мамандарымен ынтымақтастық әдістері	2	2	-	4
5.3	Сөйлеу қабілеті бұзылған балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету	2	-	2	4
5.4	Қорытынды тестілеу. Жобаны қорғау	-	4	-	4
Барлығы:		16			
Жиынтығы:		80			

4 бөлім. Бағдарламаның мақсаты, міндеттері және күтілетін нәтижелері

Бағдарламаның мақсаты: заманауи әдістер мен технологияларды пайдалана отырып, сөйлеу бұзылыстарын тиімді анықтау, диагностикалау және түзету үшін логопедия және дефектология саласындағы педагогтар мен мамандардың кәсіби құзыреттілігін арттыру.

Бағдарламаның міндеттері:

1. Тыңдаушыларды сөйлеу және сөйлеу бұзылыстарын дамытудың заманауи теориялық негіздерімен таныстыру.
2. Әр түрлі жастағы балалардағы сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау мен түзетудің заманауи әдістерін игеру.
3. Логопедиялық практикада инновациялық және цифрлық технологияларды қолдану дағдыларын қалыптастыру.
4. Жеке түзету бағдарламаларын әзірлеу және іске асыру қабілетін дамыту.
5. Білім алушыларды кешенді қолдау үшін отбасылармен және басқа мамандармен өзара әрекеттесу бойынша құзыреттілікті арттыру.

Күтілетін нәтижелер:

- Логопедия және дефектология саласында заманауи теориялық білім мен практикалық дағдыларды меңгеру.
- Сөйлеу бұзылыстарын кешенді диагностикалау және түзетудің тиімді әдістерін таңдау мүмкіндігі.
- Балалармен жұмыс жасауда цифрлық және инновациялық технологияларды қолдана білу.
- Әр баланың ерекшеліктерін ескере отырып, жеке түзету бағдарламаларын әзірлеу дағдылары.
- Білім беру мекемелерінде түзету жұмыстарының сапасы мен нәтижелілігін арттыру.

Бағдарламаның практикалық маңыздылығы:

Бағдарлама сөйлеу қабілеті бұзылған балалармен тиімді жұмыс істеу үшін қажетті әрі өзекті білім мен практикалық дағдыларды қамтамасыз етеді, бұл олардың қарым-қатынас дағдылары мен әлеуметтенуін жақсартуға көмектеседі. Заманауи әдістер мен технологияларды енгізу түзету көмегінің сапасын және балалардың білім беру ортасына бейімделуін арттырады.

Оқыту нәтижелерінің педагогтердің жұмыс тәжірибесіне әсері:

Алынған білім мен дағдылар педагогтер мен мамандарға сөйлеу бұзылыстарын тиімді диагностикалауға, түзету әдістерін уақтылы қолдануға, әр балаға көзқарасты даралауға және сабақтың тиімділігін арттыру үшін заманауи құралдарды қолдануға мүмкіндік береді. Бұл білім беру нәтижелерін жақсартуға және сөйлеу қиындықтары бар білім алушылардың әлеуметтік бейімделуіне әкеледі.

5 бөлім. Бағдарлама құрылымы мен мазмұны

Бағдарламаның мазмұны тыңдаушының белгіленген мақсат пен міндеттерге сәйкес келетін кәсіптік білімін, іскерлігі мен дағдыларын қалыптастыру үшін 5 модульді игеруді көздейді:

Модуль 1. Логопедия және дефектология негіздері

Модульдің мақсаты: практикада тиімді қолдану үшін білім алушылардың логопедиялық және дефектология бойынша негізгі білімдерін, балалардың сөйлеу тілінің даму ерекшеліктерін және сөйлеу бұзылыстарының жіктелуін дамыту.

Модуль міндеттері:

- Логопедия мен дефектологияның негізгі ұғымдары мен міндеттерімен таныстыру.

- Балалардағы сөйлеу дамуының жас кезеңдерін қарастыру.
- Сөйлеу бұзылыстарының негізгі түрлерін және олардың жіктелуін зерттеу.
- Сөйлеу дамуын талдау және бұзылуын анықтау дағдыларын дамыту.

Күтілетін нәтижелер:

- Тыңдаушылар логопедия мен дефектологияның негізгі ұғымдарын анықтай алады.
- Әр түрлі жастағы балалардағы қалыпты сөйлеу дамуының кезеңдерін түсінеді.
- Негізгі сөйлеу бұзылыстарының жіктелуін меңгерген.
- Алған білімдерін түзету жұмыстарын диагностикалау мен жоспарлауда қолдана біледі.

Тақырыбы 1.1. Логопедия мен дефектологияға кіріспе: негізгі ұғымдар мен міндеттер

Логопедия және дефектологияға кіріспе, пәндердің тарихы, олардың негізгі ұғымдары мен міндеттері. Сөйлеуді дамытуды қолдаудағы мамандардың рөлі.

Практикалық жұмыс:

- Сөйлеу бұзылуын сипаттай отырып, логопедтің тәжірибесінен жағдайларды талдау.
- Маманның қысқаша сипаттамасын және оның функцияларын құрастыру.

Өзіндік жұмыс:

- Логопедия мен дефектологияның негізгі ұғымдары бойынша әдебиеттерге қысқаша шолу дайындау.

Тақырыбы 1.2. Балалардағы сөйлеу дамуының жас кезеңдері

Сөйлеу дамуының негізгі кезеңдерін қарастыру: сөйлеу алдындағы, сөйлеу кезеңі, лексиканың дамуы, әр түрлі жастағы сөйлеудің грамматикалық құрылымы.

Практикалық жұмыс:

- Баланың сөйлеу дамуын бақылау (бейнежазба немесе тірі бақылау).
- Жас ерекшелігіне байланысты сөйлеу дамуының сипаттамалары бар кестені толтыру.

Өзіндік жұмыс:

- 7 жасқа дейінгі баланың сөйлеу дамуының сызбасын жасау.
- Берілген жағдай бойынша баланың сөйлеу дамуының ерекшеліктерін талдау.

байқау, фонематикалық есту, артикуляциялық диагностика).

- Кейс түрінде диагностикалық тексеру жүргізу.

Өзіндік жұмыс:

- Диагностика әдістерінің бірін қолдану бойынша қысқаша есеп дайындау.
- Диагностикалық әдістерді білуге тестілеуді орындау.

Тақырыбы 2.2. Сөйлеудің бұзылуының түрлері бар балалардағы диагностиканың ерекшеліктері

Артикуляциялық бұзылуы бар балаларда, фонетикалық-фонематикалық бұзылуларда, лексикалық-грамматикалық бұзылуларда, сондай-ақ күрделі сөйлеу бұзылуы бар балаларда диагностиканың ерекшеліктерін қарастыру.

Практикалық жұмыс:

- Сөйлеу бұзылуының түрлеріне арналған диагностикалық деректерді талдау.
- Әр түрлі сөйлеу проблемалары бар жағдайларды салыстырмалы талдау.

Өзіндік жұмыс:

- Сөйлеудің бұзылуы бар балаларға түрлі диагностикалық ерекшеліктері бар кесте жасаңыз.
- Таңдалған кейс бойынша рефлексия жазу.

Тақырыбы 2.3. Диагностика нәтижелерін талдау және жеке түзету жоспарын құру

Диагностикалық деректерді түсіндіру әдістері, түзету жұмысындағы басымдықтарды анықтау, бұзылу ерекшелігін ескере отырып, сөйлеуді түзетудің жеке жоспарын құру.

Практикалық жұмыс:

- Ұсынылған диагностика нәтижелері негізінде жеке түзету жоспарын әзірлеу.
- Жоспарды ескере отырып, түзету сабағын модельдеу.

Өзіндік жұмыс:

- Сөйлеуді түзетудің жеке жоспарына мысал келтіру.
- Таңдалған түзету әдістерінің тиімділігін талдау.

Модуль 3. Сөйлеуді түзетудің заманауи әдістері

Модульдің мақсаты: педагогтар мен логопедтерде дыбысты айтуды түзетудің, үйлесімді сөйлеуді дамытудың және балалардағы фонематикалық бұзылуды жеңудің заманауи және тиімді әдістерін қолдануда кәсіби

құзыреттіліктерді қалыптастыру.

Модуль міндеттері:

- Тыңдаушыларды логопедиялық техникалармен және дыбыстарды қою және автоматтандыру бойынша жаттығулармен таныстыру.
- Біртұтас сөйлеу мен лексикалық-грамматикалық дағдыларды қалыптастыру әдістерін қолдануға үйрету.
- Фонематикалық тапшылық пен дисграфия кезіндегі бұзылуларды түзетудің практикалық әдістерін зерттеу.

Күтілетін нәтижелер:

- Заманауи логопедиялық әдістерді меңгеру және оларды білім алушылардың әртүрлі санаттарына бейімдеу.
- Сөйлеуді дамыту бойынша түзету сабақтарын әзірлеу және өткізу қабілеті.
- Фонематикалық қиындықтар мен жазбаша сөйлеудің бұзылуын диагностикалау және жою дағдылары.

Тақырыбы 3.1. Дыбысты айтуды түзетуге арналған логопедиялық әдістер мен жаттығулар

Дыбыстарды қою, автоматтандыру және саралаудың практикалық әдістерін зерттеу. Артикуляциялық гимнастика, тыныс алу және дауыс жаттығулары.

Практикалық жұмыс:

- Артикуляциялық гимнастиканы пысықтау.
- Белгілі бір дыбыс үшін түзету жоспарын құру.

Өзіндік жұмыс:

- Дыбыстарды қою арқылы бейне сабақтарды талдау.
- 2-3 дыбысты түзету үшін жаттығу карталарын жасау.

Тақырыбы 3.2. Біртұтас сөйлеу және лексика-грамматикалық дағдыларды дамыту әдістері

Монологтық және диалогтық сөйлеуді қалыптастыру, сөздік қорын байыту, сөйлеудің грамматикалық құрылымымен жұмыс істеу тәсілдері.

Практикалық жұмыс:

- Өңгімелер құрастыруға, қайталауға, сипаттауға тапсырмалар әзірлеу.
- Грамматикалық дағдыларды дамыту бойынша шағын сабақтар өткізу.

Өзіндік жұмыс:

- «Сурет бойынша үйлесімді сөйлеуді дамыту» тақырыбында сабақ

презентацияларға шолу.

Практикалық жұмыс:

- Қосымшаларды тестілеу («Сөйлеу дыбыстары», «Логомер», «Балалар сөйлейді» және т.б.).
- Дыбысты автоматтандыру бойынша мультимедиялық презентация жасау.

Өзіндік жұмыс:

- 2-3 қосымшаны талдау, қысқаша шолу дайындау.
- АКТ көмегімен логопедиялық ойынды дамыту.

Тақырыбы 4.2. Сөйлеуді түзетуді даралау үшін цифрлық технологияларды енгізу

Балалардың даму деңгейін, ассимиляция қарқынын, сөйлеу бұзылуларының түрін есепке алу үшін адаптивті цифрлық құралдарды қолдану.

Практикалық жұмыс:

- Цифрлық ресурстарды қолдана отырып, жеке түзету жоспарын әзірлеу.
- Қиындық деңгейі мен бұзылу түрі бойынша жаттығуларды таңдау.

Өзіндік жұмыс:

- Логопедиялық сабақтарда АКТ қолдану бойынша чек-парақ құру.
- АКТ-мен дараландыру бойынша әдістемелік ұсыныс жасау.

Тақырыбы 4.3. Онлайн платформалар және қашықтықтан логопедиялық қолдау әдістері

Телелогопедиялық форматтарды, бейне сабақтарға арналған платформаларды, онлайн логопедиялық жұмысты (Zoom, Google Meet, mash және т.б.) зерттеу.

Практикалық жұмыс:

- Логопедиялық онлайн-сабақтың үзіндісін өткізу (сценарий бойынша).
- Интерактивті онлайн тақталарды (Miro, Padlet және т.б.) пайдалануды көрсету.

Өзіндік жұмыс:

- Онлайн-сессия үшін әдістемелік материалдарды дайындау.
- Қашықтықтан логопедиялық сабақтың сценарийін әзірлеу.

Модуль 5. Отбасымен және педагогикалық ұжыммен өзара әрекеттесу

Модульдің мақсаты: сөйлеу бұзылуларын тиімді түзету мақсатында

педагогтар мен логопедтердің отбасымен және мамандармен сындарлы қарым-қатынас жасау дағдыларын қалыптастыру.

Модуль міндеттері:

- Балаға логопедиялық көмек көрсетудегі отбасының маңыздылығын көрсету.
- Пәнаралық топта ата-аналармен және әріптестермен жұмыс істеу әдістерін үйрету.
- Сөйлеу қабілеті бұзылған балаларды психологиялық-педагогикалық қолдау нысандарын қарастыру.

Күтілетін нәтижелер:

- Баланың сөйлеу дамуындағы отбасының рөлін түсіну.
- Ата-аналарға кеңес беру әдістерін меңгеру.
- Білім алушыны сүйемелдеу бойынша мамандар тобында жұмысқа дайындық.

Тақырыбы 5.1. Сөйлеу бұзылуын түзету процесінде отбасының рөлі
Ата-аналардың түзету процесіне қатысуының маңыздылығы, үйде сөйлеу ортасын қалыптастыру, логопедиялық ұсыныстарды сақтау қарастырылады.

Практикалық жұмыс:

- Үй тапсырмасы бойынша ата-аналарға арналған жадынама әзірлеу.
- Ата-аналардың өзара әрекеттесу жағдайларын талдау.

Өзіндік жұмыс:

- Ата-аналарға сөйлеу ортасын құру бойынша ұсыныстар жасау.
- Отбасы үшін ақпараттық буклет дайындау.

Тақырыбы 5.2. Ата-аналармен және білім беру мекемесінің мамандарымен ынтымақтастық әдістері

Логопедтің педагогтармен, психологтармен, дефектологтармен өзара әрекеттесу әдістері, сондай-ақ ата-аналармен ағартушылық және консультациялық жұмыс форматтары.

Практикалық жұмыс:

- Ата-аналар жиналысының жоспарын құру.
- Сабақта логопед пен педагогтің өзара әрекеттесуін модельдеу.

Өзіндік жұмыс:

- Пәнаралық өзара іс-әрекет схемасын әзірлеу.
- Ата-аналарға шағын дәріс дайындау.

Тақырыбы 5.3. Сөйлеу қабілеті бұзылған балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету

Сөйлеу проблемалары бар балаларды қолдау формалары, эмоционалды саламен жұмыс, мазасыздықты жеңу және сабаққа деген ынтаны арттыру зерттеледі.

Практикалық жұмыс:

- Коммуникативті дағдыларды дамытуға арналған жаттығуларды таңдау.
- Сөйлеу кезінде мазасыздануын төмендетуге арналған сабақтар әзірлеу.

Өзіндік жұмыс:

- Балаларға қолдау карталарын жасау.
- Сабақтарда эмоционалды жайлылықтың шағын бағдарламасын құру.

6 бөлім. Оқу процесін ұйымдастыру

Оқу процесінің форматы:

- Қашықтықтан білім беру технологияларын қолдана отырып онлайн оқыту.
- Оқыту білім беру платформасы негізінде жүзеге асырылады (мысалы, Ustaz, Moodle, Zoom және т.б.), бұл тыңдаушылар үшін ыңғайлылық пен қолжетімділікті қамтамасыз етеді.
- Асинхронды (теорияны өз бетінше зерттеу) және синхронды (вебинарлар, консультациялар) форматтардың үйлесімі.

Оқу жүктемесінің көлемі:

- Барлығы: **80 академиялық сағат**, оның ішінде:
  - 30 сағат-теориялық материалдар (дәрістер, бейне мазмұн, презентациялар);
  - 18 сағат-практикалық сабақтар (кейстерді талдау, әдістемелерді пысықтау, жаттығуларды әзірлеу);
  - 28 сағат-тыңдаушылардың өзіндік жұмысы (тесттер, шағын жобалар, әдістемелерді талдау);
  - 4 сағат-қорытынды аттестаттау (қорытынды тапсырманы/жобаны орындау, тестілеу).

Оқыту формалары:

- Дәріс сабақтары-теориялық негіздерді меңгеру үшін.
- Практикалық сабақтар-жағдайларды талдау, сабақтарды модельдеу арқылы.
  - Вебинарлар/онлайн семинарлар-қиын жағдайларды талқылау, сұрақ-жауаптар.
  - Жобалау қызметі-әдістемелік материалдар, жеке жоспарлар жасау.
  - Өзіндік жұмыс-әдебиеттерді оқу, тапсырмаларды орындау, өзін-өзі бағалау.

- Қорытынды жұмыс-әдістемелік кейсті қорғау, тест немесе курс бойынша рефлексия.

Бағдарлама педагогтарға, логопедтерге, дефектологтарға және сүйемелдеу мамандарына бейімделген.

7 бөлім. Бағдарламаның оқу-әдістемелік қамтамасыз етілуі

«Логопедия және дефектология: сөйлеуді дамыту мен түзетудің заманауи тәсілдері» білім беру бағдарламасын оқу-әдістемелік қамтамасыз ету теорияны, практиканы және рефлексияны қамтитын кешенді дидактикалық тәсілге негізделген.

Бағдарламаны іске асыруға дидактикалық тәсіл:

1. Құзыреттілік тәсіл - педагогтердің сөйлеу қабілеті бұзылған балаларды диагностикалау, түзету және сүйемелдеу бойынша кәсіби дағдыларын қалыптастыруға бағытталған.

2. Тәжірибеге бағытталған кейс-тәсілдерді талдау, жағдайларды модельдеу, сөйлеу тапсырмалары мен түзету бағдарламаларын әзірлеу.

3. Интерактивті оқыту - тыңдаушыларды форумдар, талқылаулар, шағын топтар, цифрлық модельдеу арқылы белсенді тарту.

4. Тұлғаға бағытталған тәсіл - жеке білім беру траекториясын құру, тыңдаушының кәсіби тәжірибесін есепке алу.

Оқу материалдары:

- Электронды дәрістер, презентациялар, бейнематериалдар
- Әдістемелік ұсынымдар және жұмыс дәптерлері
- Логопедиялық жаттығулардың, сөйлеуді дамыту карталарының мысалдары
- Жеке түзету жоспарларының үлгілері
- Интерактивті тапсырмалар (онлайн жаттығулар, модельдеу, тесттер)

Оқу материалын меңгеру бойынша тапсырмалар:

- Диагностикалық шағын кейсті орындау
- Баланың сөйлеу картасын жасау (берілген мысал бойынша)
- Логопедиялық сабақтың фрагментін әзірлеу
- Ата-аналармен өзара әрекеттесу жоспарын әзірлеу
- Балалардың сөйлеуіндегі қателіктерді талдау және түзету әдістерін таңдау
- Өрбір модуль бойынша тестілеу

Өзін-өзі бағалау критерийлері:

1. Логопедия мен дефектологияның теориялық негіздерін түсіну (тест және рефлексия бойынша бағалау).
2. Практикалық қызметте диагностика және түзету әдістерін қолдана білу

(тапсырмалардың нәтижелері бойынша).

3. Сөйлеу бұзылуын талдау және жеке маршруттарды әзірлеу мүмкіндігі.
4. Онлайн-пікірталастар мен практикалық тапсырмаларға қатысу белсенділігі.
5. Қорытынды жұмыстың сапасы (практикалық кейс, жоба немесе портфолио).

Бұл тәсіл материалды терең мегеруді, кәсіби дағдыларды дамытуды және білімді нақты педагогикалық практикада қолдануға дайындықты қамтамасыз етеді.

8 бөлім. Оқу нәтижелерін бағалау

«Логопедия және дефектология: сөйлеуді дамыту мен түзетудің заманауи тәсілдері» бағдарламасы бойынша оқыту нәтижелерін бағалау дефектологиялық және логопедиялық практиканың ерекшелігін ескере отырып жүргізіледі, тыңдаушылардың білімін ғана емес, қолданбалы дағдыларын да бағалауға бағдарланған (*1-қосымша*).

Оқыту нәтижелерін бағалаудың тиімді әдістері:

1. Тақырыптық тестілеу
  - Әр модульдің соңында жүзеге асырылады.
  - Негізгі ұғымдарды, жіктеулер мен әдістерді игеруді бағалайды.
  - Формат: жабық және ашық сұрақтар.
2. Кейстерді талдау
  - Сипатталған сөйлеу бұзылуларымен жұмыс.
  - Диагностикалау қабілетін бағалау және түзетудің дұрыс шараларын ұсыну.
  - Практикалық дағдылар мен шешім қабылдау логикасы тексеріледі.
3. Жеке логопедиялық жоспарды әзірлеу
  - Тыңдаушылар баланың ұсынылған сөйлеу картасы негізінде түзету жұмыстарының жоспарын жасайды.
  - Алған білімдерін педагогикалық практикада қолдану қабілеті тексеріледі.
4. Портфолио
  - Орындалған тапсырмаларды, шағын жобаларды, жұмыс парақтарын жинау.
  - Орындаудың толықтығы, жүйелілігі, сапасы және дербестігі бағаланады.
5. Тәжірибеге бағытталған тапсырмалар
  - Логопедиялық сабақтың үзіндісін әзірлеу және таныстыру.
  - Нақты сөйлеу бұзылуын түзетуге арналған жаттығулар жасау.
6. Рефлексиялық есеп
  - Тыңдаушының алған білімдері мен дағдыларын сипаттауы, оларды

өзінің педагогикалық практикасында қолдануы.

- Зейін, кәсіби ойлау және өз үлгерімін бағалау қабілеті бағаланады.

7. Соңғы сынақ немесе жоба

- Курс қорытындысы бойынша кешенді тапсырма.

- Презентация, логопедиялық сабақтың бейнежазбасы, талдамалық жұмыс ретінде ресімделуі мүмкін.

Бағалау критерийлері:

- Орындаудың толықтығы мен дәлдігі

- Практикалық қолдану мүмкіндігі

- Шешімдердің қисындылығы мен негізділігі

- Шығармашылық көзқарас және тыңдаушының жағдайына бейімделу

Мұндай жүйе теориялық дайындықты ғана емес, сонымен қатар сөйлеу қабілеті бұзылған балалармен жұмыс кезінде білімді практикада қолдануға дайын екендігін бағалауға мүмкіндік береді.

9 бөлім. Курстан кейінгі сүйемелдеу

«Логопедия және дефектология: сөйлеуді дамыту мен түзетудің заманауи тәсілдері» білім беру бағдарламасы бойынша курстан кейінгі сүйемелдеу педагогтарды алған білімдерін практикалық қызметте қолдануда, тәжірибе алмасуда және тұрақты кәсіби даму жолында қолдауға бағытталған.

Курстан кейінгі сүйемелдеу форматы:

- Ұзақтығы: оқу аяқталғаннан кейін 3-6 ай

- Режим: қашықтан/аралас

- Платформалар: корпоративтік портал, мессенджерлер, Zoom, Google Meet, Telegram-арна

Сүйемелдеу нысандары:

1. Кураторлармен және сарапшылармен онлайн кеңес беру

- Әдістемелерді енгізу бойынша сұрақтарға жауаптар

- Тәжірибеден күрделі жағдайларды талдауда қолдау

2. Әдістемелік вебинарлар мен шеберлік сыныптары

- Жиілігі: айына 1-2 рет

- Тақырыптар: заманауи логопедиялық әдістер, практикадан кейстер

3. Педагогтердің кәсіби қоғамдастықтары

- Тәжірибе алмасуға, практикалық жағдайларды талқылауға арналған чаттар мен онлайн-топтар

4. Бақылаулар және топтық рефлексия

- Шағын топтардағы педагогикалық жағдайларды талдау

- Эмоционалды және кәсіби күйзеліс кезінде қолдау

5. Әдістемелік материалдарды ұсыну
  - Шаблондар, тексеру парақтары, сөйлеу карталары, жаттығулар
6. Жаңартылатын ресурстары бар онлайн платформа
  - Жазбаларға, презентацияларға, қосымша әдебиеттерге қол жеткізу

Сүйемелдеу әдістері:

- Жеке және топтық кеңестер
- Практикалық тапсырмалар бойынша талдау және кері байланыс
- Практикалық жағдайларды талқылау және шешу
- Кәсіби блогтағы/үздік тәжірибелер жинағындағы жарияланымдар

Курстан кейінгі қолдаудың мақсаты - педагогтардың тәжірибесіне заманауи логопедиялық және дефектологиялық тәсілдерді тұрақты енгізуді қамтамасыз ету, білім беру ұйымдарында түзету жұмыстарының кәсіби өсуіне және сапасын арттыруға ықпал ету.

10 бөлім. Негізгі және қосымша әдебиеттер тізімі

Негізгі әдебиеттер тізімі:

1. «Білім туралы» Қазақстан Республикасының 2007 жылғы 27 шілдедегі №319-III Заңы.
2. «Қазақстан Республикасындағы баланың құқықтары туралы» 2002 жылғы 08 тамыздағы № 345-II Заңы.
3. «Мектепке дейінгі тәрбие мен оқытудың, бастауыш, негізгі орта, жалпы орта, техникалық және кәсіптік, орта білімнен кейінгі білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 3 тамыздағы №348 бұйрығы.
4. «Қазақстан Республикасындағы инклюзивті саясаттың 2025 – 2030 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы». Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2024 жылғы 30 желтоқсандағы № 1143 қаулысы.
5. «Білім беру ұйымдарындағы психологиялық-педагогикалық қолдау қызметінің жұмыс істеу қағидаларын бекіту туралы». Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2025 жылғы 29 сәуірдегі № 92 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2025 жылғы 30 сәуірде № 36047 болып тіркелді
6. ҚР Білім беру жүйесінің жай-күйі мен дамуы туралы Ұлттық баяндама (2024 жылғы мәліметтер негізінде)
7. «2023-2029 жылдарға арналған цифрлық трансформация, ақпараттық - коммуникациялық технологиялар және киберқауіпсіздік саласын дамыту тұжырымдамасын бекіту туралы». Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 269 қаулысы.
8. «Бастауыш, негізгі орта және жалпы орта білім деңгейлерінің жалпы білім беретін пәндері мен таңдау курстары бойынша үлгілік оқу

бағдарламаларын бекіту туралы». Қазақстан Республикасы Оқу-ағарту министрінің 2022 жылғы 16 қыркүйектегі № 399 бұйрығы.

9. «Қазақстан Республикасының мектепке дейінгі, орта, техникалық және кәсіптік білім беруді дамытудың 2023–2029 жылдарға арналған тұжырымдамасын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2023 жылғы 28 наурыздағы № 249 қаулысы.

10. «Педагог мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2019 жылғы 27 желтоқсандағы №293-VI ҚРЗ (2023 жылғы 01 шілдедегі жағдай бойынша соңғы өзгерістер мен толықтыруларды ескере отырып)

11. Педагогтердің біліктілігін арттыру курстарын ұйымдастыру және жүргізу, сондай-ақ педагогтің қызметін курстан кейінгі қолдау қағидаларын бекіту туралы. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2016 жылғы 28 қаңтардағы № 95 бұйрығы. Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2016 жылы 9 наурызда № 13420 болып тіркелді.

12. Логопедия. «Сөйлеуді түзетудің заманауи әдістері». — М.: Владос., Глухов В.П., 2020.

13. «Дефектология негіздері. Теория және практика». — М.: Академия., Емельянова Т.П., 2021.

14. «Мүмкіндігі шектеулі балалармен логопедиялық жұмыс технологиялары». — М.: Просвещение, Нищиева Н.В., 2022.

15. «Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеу бұзылуларын түзету». — СПб.: Питер., Грабар Т.В., 2020.

16. «Дисграфия мен дислексия: диагностика және коррекция». — СПб.: Речь, Лалаева Р.И., 2021.

17. «Сөйлеудің жалпы дамымауы кезіндегі логопедиялық жұмыс». — М.: Юрайт., Соловьева Е.Н., 2023.

18. «Балалардағы сөйлеу бұзылулары: диагностика және түзету». — М.: Логос, Левина Р.Е., 2019.

19. «Логопедиядағы ойын технологиясы». — М.: Сфера, Туманова Т.В., 2022.

20. «Фонетикалық-фонематикалық бұзылуларды түзету әдістері». — М.: Владос., Глухова А.Н., 2020.

21. «Логопедиялық практикадағы инновациялық тәсілдер». — М.: Академкнига., Черкасова Л.П., 2021.

Қосымша әдебиеттер тізімі:

1. «Бастауыш сынып мұғаліміне арналған логопедия». — М.: Юрайт, Данилова Н.Н., 2023.

2. «Логопедия мен дефектологиядағы цифрлық технологиялар». — СПб.: Лань. Борисова Е.А. 2020.

3. «Сөйлеу қабілеті бұзылған балалардың ата-аналарымен жұмыс». — М.: Просвещение. Синицына Е.Г. 2021.

4. «Ауыр сөйлеу бұзылыстары бар балаларды психологиялық-

педагогикалық қолдау». — М.: Сфера. Слободчикова И.М. 2022.

5. «Логопедиялық диагностика: практикалық сабақ». — СПб.: Речь. Заякина И.В. 2021.

6. «Балаларды емдік дене шынықтыру және логопедиялық түзету». — М.: ГНОМ. Федоренко Н.Ф. 2023.

7. «Логопедиялық жұмыста АКТ қолдану». — М.: Академия. Бачинская Н.И. 2020.

8. «Бастауыш сынып оқушыларында үйлесімді сөйлеуді қалыптастыру». — М.: Учитель. Ларина Е.В. 2023.

9. «Сөйлеу қабілеті бұзылған балалар: мұғалімдерге арналған нұсқаулық». — СПб.: Детство-Пресс. Кукушкина О.Ю. 2021.

10. «Сөйлеудің кеш дамуы бар балаларға логопедиялық көмек көрсету әдістері». — М.: Логос. Ларионова Т.П. 2022.

11. «Логопед жұмысындағы заманауи АКТ». — М.: Учитель., Кукушкина О.Ю., 2022.

12. «Сөйлеуді түзетудегі ойын технологиялары». — СПб.: Речь., Елисева Л.М., 2023.

13. «Мектепке дейінгі мекемелердегі логопедия: практикалық ұсыныстар». — М.: Детство-Пресс., Данилова Н.Н., 2021.

14. «Мектеп жасына дейінгі балалардың сөйлеуінің бұзылуы». — М.: Сфера., Левина Р.Е., 2020.

15. «Ауыр сөйлеу бұзылыстары және аутизм спектрінің бұзылуы бар балаларға психологиялық-педагогикалық қолдау көрсету». — М.: Логос., Смирнова Е.А., 2021.

Қорытынды жұмыстарды бағалау критерийлері:

Өзіндік жұмысты бағалау критерийлері:

Курстың даму деңгейін анықтау үшін келесі параметрлер қолданылады:

- 1) оқытылатын модуль бойынша оқу материалының мазмұнын меңгеру;
- 2) зерттелетін материалды практикалық қолдану;
- 3) ақпаратты талдау және синтездеу;
- 5) қорытынды жасай білу.

Тыңдаушылардың өзіндік жұмысты орындау бойынша білімдерін бағалау балдарды бес балдық жүйеге ауыстыру арқылы жүзеге асырылады:

- 1) «Өте жақсы»: 9-10 балл (85-100%);
- 2) «Жақсы»: 7-8 балл (75-84%);
- 3) «Қанағаттанарлық»: 5-6 балл (50 - 74%).

Тестілеуді бағалау критерийлері

№	Модульдердің атауы	Сағат саны	Сұрақтар саны
1.	Модуль 1. Логопедия және дефектология негіздері	16	10
2.	Модуль 2. Сөйлеу бұзылыстарын диагностикалау	16	10
3.	Модуль 3. Сөйлеуді түзетудің заманауи әдістері	16	10
4.	Модуль 4. Логопедиядағы инновациялық және цифрлық технологиялар	16	10
5.	Модуль 5. Отбасымен және педагогикалық ұжыммен өзара әрекеттесу	12	10
6.	Қорытынды тестілеу. Жобаны қорғау	4	
	БАРЛЫҒЫ	80	50

Ұпайларды бағалауға аудару шкаласы

ұпай	орындалу шегі %	балл
5	90-100%	29-35
4	75-89%	23-28
3	50-74%	15-22
2	50% кем	20 баллдан кем